

جواد اردکانی، فیلم ساز مشه‌دی:

امروز زمان آثار تهییجی است، نه تحلیل جنگ

جواد اردکانی:کارگردان مشه‌دی سینما که ساخت آثاری چون «به کیودی یاس»، «شور شیرین» و «بانک زده‌ها» را در کارنامه دارد در گفت‌وگو با شهرآرا از اهمیت نقش آفرینی هنرمندان در شرایط کنونی کشور و همچنین ضرورت تولید آثار هنری متناسب با اقتضانات این دوره، به‌ویژه در قالب آثار تهییجی، صحبت کرد.

اردکانی در آغاز صحبت هایش هنرمندان را پیش از هر چیز شهروندانی مسئول دانست و در این باره بیان کرد: هنرمندان شاخه‌های مختلف هنری پیش از آنکه هنرمند باشند، یک شهروند و یک ایرانی هستند و باید به‌وظیفه‌ملی خود عمل کنند. او افزود: گاهی وظیفه هنرمند خلق اثر هنری است و گاهی حضور در میدان و در دست

گفت‌وگو با تهیه‌کننده و کارگردان فیلم‌های کوتاهی که در شرایط امروز کشور با موضوع ایران ساخته شد

وحدت حول وطن

ریحانه موسوی

در روزهایی که جنگ، رسانه و روایت بیش از هر زمان دیگری بر افکار عمومی تأثیر می‌گذارد، تلویزیون به عنوان یکی از مهم‌ترین ابزارهای بازنمایی حقیقت و انتقال احساسات، نقش پررنگی پیدا کرده است. در آخرین روزهای اسفندگروهی از هنرمندان به صورت جهادی در حال ساخت فیلم‌های کوتاه با محوریت جنگ تحمیلی آمریکایی صهیونی و حال و هوای این روزهای کشور، در مشهد بودند. این آثار با نگاهی انسانی، اجتماعی و احساسی تأثیرات جنگ، شهادت رهبر معظم انقلاب و دیدگاه جوانان به وطن را به تصویر کشیدند. یکی از این آثار که قبل از آغاز جنگ تحمیلی آمریکایی صهیونی ساخته شد، سریال «مادران» نام دارد که در رابطه با مادر هشت شهید است و از اوایل اردیبهشت از شبکه یک سیما پخش خواهد شد.

در ایام جنگ نیز فیلم‌های کوتاه «قرار»، «زنگ وطن» و «باکبان»، تولید شد. که از شبکه‌های مختلف سیما مانند دو، خبر نسیم و... پخش شدند. در این نوشتار، گفت‌وگو با تهیه‌کننده و کارگردان این آثار را می‌خوانید که می‌تواند فرصتی برای آشنایی بیشتر با اهداف، انگیزه‌ها، شیوه‌تولید و پیام محوری فیلم‌ها باشد.

ل‌زوم اعتماد مسئولان به هنرمندان در رسانه انقلابی

باسر حمزه، کارگردان فیلم کوتاه «قرار» که در مشهد تولید شده است، آن را راکاری حماسی بیان کرد که موضوع آن نسل جوان و وحدت مردم است.

وی اضافه کرد: این فیلم کوتاه توسط «مرکز سینمای جوان سیم‌ر» در مشهد تولید شد. پیش تولید یک هفته‌زمان برد و فیلم برداری آن نیز سه روز به طول انجامید. موضوع این فیلم مربوط به چند جوان نسل Z است، که در شب و روزهای جنگ می‌خواهند کاری متفاوت انجام دهند.

این فیلم ساز با اشاره به تصمیم گروه خود مبنی بر تولید چند اثر دیگر درباره انتخاب گروه بازیگران گفت: بازیگران را از هنرمندان نتا‌ر مشهد انتخاب کردیم. این بازیگران مخالف چنین اثری بودند که طی یک جلسه توجیهی و گفت‌وگو، همه آن‌ها با اعتقاد قلبی کامل در کار حضور یافتند.

این کارگردان معتقد است، ما تنها در جنگ نظامی

نیستیم، بلکه جنگ رسانه نیز وجود دارد و باید تلاش کنیم بر روی جوانان تأثیر بگذاریم. حمزه در این باره توضیح داد: این روزها آنچه که در جامعه دیده می‌شود، قشر محدودی هستند که تفکر سیاسی ندارند و بر اساس احساسات تصمیم می‌گیرند. کسانی که مطالعه و پژوهش دارند، مسیر درست را انتخاب کرده‌اند و با انقلاب اسلامی همراه هستند.

وی تصریح کرد: باید درباره تاریخ ایران از زمان ستارخان تا شهید حاج قاسم سلیمانی فیلم ساخته شود، تا جوانان ما قهرمانان خود را بشناسند و مسیر درست را انتخاب کنند. این یعنی فرهنگ سازی. همچنین مسئولان باید به هنرمندان اعتماد کنند و دست آن‌ها را در رسانه باز بگذارند تا بتوانند تولیدات خوبی داشته باشند.

جنگیدن برای هم

نگاهی به «نیم‌شب» واکرانش در روزهای ملت‌هب جنگ

محمد عنبرسوز

فیلم سینمایی «نیم شب»، جدیدترین اثر محمد حسین مهدویان، در حالی اکران عمومی خود را آغاز کرده است که یکی از چالش‌برانگیزترین لحظات تاریخ معاصر کشور را به صورت روایتی نزدیک و زنده به پرده نقره‌ای می‌آورد. این فیلم، با حضور بازیگرانی همچون احسان منصوری و ال‌ناز ملک در نقش‌های اصلی و جمعی از چهره‌های کمتر شناخته شده، اما با استعداد در نقش‌های مکمل و فرعی، به سراغ قصه‌ای از دل یک نیمه شب در جنگ دوازده روزه می‌رود و با استعاره‌ای دلنشین از پارک شفق که نمادی از ایران همدل است، روایتی ملموس و پرتنش از خنثی سازی و انتقال یک بمب عمل نکرده در قلب پایتخت را با لحنی ملی‌گرایانه، به سینما تبدیل می‌کند.

گرفتن اسلحه. شاید هم حتی گاهی وظیفه او مشارکت مستقیم در صحنه‌های مختلف اجتماعی و میدانی باشد که برای مثال الان هر شب در شهرهای کشور شاهد آن هستیم. یعنی بعضی وقت‌ها صرف حضور می‌تواند مهم‌تر و مقدم‌تر از عنوان هنرمند بودن باشد. اردکانی با تأکید بر اهمیت ثبت و روایت این مقطع تاریخی تصریح کرد: هنرمندان الان باید با چشمانی باز، وقایع را به درستی ببینند و درک کنند تا بتوانند این روزهای پرشور و پرافتخار را برای آیندگان ثبت و ماندگار کنند.

این کارگردان درباره نوع آثار مورد نیاز جامعه در شرایط کنونی گفت: اکنون مادر شرایط جنگی قرار داریم و باید به دنبال تولید آثاری برویم که بتوانند روحیه جمعی، صبر و استقامت مردم را تقویت کنند. درواقع ما امروز بیش از هر چیز به آثار تهییجی نیاز داریم. او با تأکید بر کمک آثار تهییجی به قوی‌تر شدن روحیه مردم و اراده جمعی بیان کرد: در دوران جنگ هشت ساله آثاری تهییجی، با رویکردی حماسی و حتی همراه با نوعی شعارزدگی تولید می‌شد که لازمه

آن مقطع بود؛ چون جامعه در دل جنگ به امید، انگیزه و روحیه نیاز داشت و نمی‌شد در آن شرایط به تولید آثار تحلیلی پرداخت. الان شرایط در جنگ رمضان هم مانند آن دوران است.

اردکانی با اشاره به فضای اجتماعی موجود افزود، البته امروز خود مردم جلوتر از هنرمندان حرکت می‌کنند. آن‌ها صحنه‌هایی را در شهرهای مختلف خلق کرده‌اند که هرکدام یک قاب هنری محسوب می‌شود. حضور خانواده‌ها، زنان و کودکان با پرچم در دست، نشان‌دهنده خلق حماسه‌ای مردمی است که خود نوعی هنر است.

این کارگردان همچنین تأکید کرد: پس از عبور از این مرحله، باید به سمت تولید آثار عمیق‌تر، تحلیلی‌تر و ماندگارتر حرکت کرد تا ابعاد مختلف این رویدادها و زوایای پنهان جنگ رمضان به درستی تبیین شود. اردکانی با اشاره به تفاوت شرایط کنونی با دوران جنگ هشت ساله نیز بیان کرد: این روزها هنرمندان امکان حضور در خط مقدم را ندارند و شرایط برای مستندسازی مستقیم مانند گذشته فراهم نیست؛ از

این رو باید آنچه در دسترس است، به درستی ثبت و در آینده بازسازی و به آثار هنری تبدیل شود.

او در ادامه صحبت هایش ابراز امیدواری کرد که هنرمندان بتوانند این مقطع مهم یعنی رویارویی مستقیم جمهوری اسلامی ایران با استکبار جهانی را به درخشان‌ترین شکل در آثارشان منعکس کنند و از خود فیلم‌های ارزشمندی به یادگار بگذارند.

اردکانی در بخش دیگری از سخنان خود، به تنوع دیدگاه‌ها در میان هنرمندان اشاره کرد و گفت: همانند سایر اقشار، در میان هنرمندان نیز افراد وطن دوست، بی‌طرف و حتی ضد وطن وجود دارند و این لحظات تاریخی، معیار سنجش واقعی افراد است.

این کارگردان با انتقاد از سکوت برخی هنرمندان تصریح کرد: در چنین وضعیتی، حتی یک بیانیه یا موضع‌گیری ساده نیز اهمیت دارد و کسانی که در زمان لازم سکوت می‌کنند، در آینده از این تصمیم خود پشیمان خواهند شد.

نمایی ازبشت صحنه فیلم کوتاه «قرار»

ساخت فیلم کوتاه مناسب نیست، به مشهد آمدیم، اما همکاران ما در گروه تولید مستند در تهران مشغول مستندنگاری هستند. تمام عوامل ما جوان هستند و کارگردان‌ها را نیز بر همین اساس انتخاب می‌کنیم و هر اثر را یک نفر کارگردانی می‌کند.

یکی از آثار ما با نام «زنگ وطن» و درباره بچه‌های مدرسه شجره طیبه میناب بود، که پخش آن پایان سال ۱۴۰۴ شروع شد.

این تهیه‌کننده در بخش دیگری از سخنان خود بیان کرد: حضور جوانان و نوجوانان در اغتشاشات اخیر، نشان‌دهنده کم‌کاری مسئولان و ما هنرمندان است؛ زیرا محتوای مناسبی تولید نکردیم تا روشنگری اتفاق بیفتد. وقتی جنگ اتفاق می‌افتد، حتی افرادی که دیدگاهشان با ما متفاوت است باز هم بر سر وطن وحدت کلمه دارند.

● هنرمندان جهادی، پای کار وطن و انقلاب اسلامی

حسین رستم‌پور، تهیه‌کننده این اثر نیز گفت: ما چرا از آنجا شروع شد که در جنگ تحمیلی دوازده روزه، گروهی از هنرمندان مشهدی دور هم جمع شدیم و شروع به ساخت فیلم کوتاه کردیم. در آن زمان حدود ۶ فیلم کوتاه و ۲ مستند ساختیم. این بار هم دوباره در اسفندماه سال گذشته جمع شدیم و دست به خلق اثر زدیم.

وی اضافه کرد: این آثار همه جهادی است و هنرمندان رایگان پای کار می‌آیند. در دوره قبل تلویزیون بخشی از هزینه‌ها را متقبل شد، این بار هم اگر مبلغی به ما بپردازد، آن را به عوامل پرداخت خواهیم کرد. رستم‌پور ادامه داد: از روز دوم جنگ تحمیلی شروع به کار کردیم و به دلیل اینکه در تهران شرایط برای

● انسان‌ها در موقعیت تهدید نزدیک‌شد، این انتخاب،

هم قوت محسوب می‌شود و هم محدودیت؛ قوتش در این است که فیلم از اغراق و شعارزدگی فاصله می‌گیرد و محدودیتش در آنجاست که ممکن است برخی مخاطبان، به دنبال گره‌های دراماتیک بیشتر یا شخصیت پردازی‌های عمیق‌تر باشند و بدان دست نیابند.

در این فیلم، قصه منفجر نشدن یک بمب در مرکز شهر و فاصله بین دو بیمارستان، از زاویه‌ای کمتر دیده شده روایت می‌شود، با لحظاتی که در سایه تهدید و اضطراب، زندگی عادی مردم را با یک بحران ناگهانی مواجه می‌سازد. «نیم شب» با تمرکز بر این حادثه در محله‌ای در مرکز پایتخت و به تصویر کشیدن تلاش گروه‌های مختلف مردم برای حمایت از یکدیگر در مواجهه با این بمب ساعتی، قصه‌ای جمعی از هم بستگی، مسئولیت و واکنش هم‌زمان ا‌قشاری را روایت می‌کند که شاید در شرایط صلح، هیچ وقت حتی به اندازه جمل‌ای با یکدیگر هم‌کلام نشوند. این روایت مبتنی بر خرده‌پیرنگی که از تکرر به سمت وحدت حرکت می‌کند، به جای تمرکز صرف بر یک قهرمان واحد، تصویرگر تلاش جمعی انسان‌های معمولی در برابر تهدیدی خاص است؛ چه باک که در این میان قدری هم جملات شعاری جاشنی قصه می‌شوند یا شخصیت معتاد، چنان‌که در شاخص‌ترین پرداخت‌های سینمای ایران سراغ داریم، شسته و رفته از آب درنیا‌مده است.

● بازی‌ها

در میان اجراهای بازیگران «نیم شب»، احسان منصوری در نقش اصلی، حضوری قابل توجه و مسلط دارد، او در تقابل با موقعیت‌های پراسترس، توانسته واکنش‌های انسانی و ر‌اویردیری را منتقل کند که از یک چهره نظامی انتظار می‌رود. لحظات بازی چهره او، به نحوی مقابل دوربین رنگ آمیزی می‌شوند

● موشکافی در فرامتن

از نقطه نظر فرمی، «نیم شب» را باید در امتداد داک‌یودرام‌های موفق مهدویان، از جمله «ماجرای نیمروز» و «ایستاده در غبار» مورد تفسیر قرار داد؛ با این تفاوت که از منظر زمانی، تجربه‌ای بسیار نزدیک‌تر به حافظه مخاطب را دراماتیزه کرده است. اگر دوست‌داران سینمای ایران، دو فیلم مورد اشاره را با بیش از سه دهه فاصله روی پرده نقره‌ای دیدند، این بار فقط به فاصله چند ماه، جنگی دیگر با لحنی دیگر روی پرده رفته و نیمه مستند بودنش صرفاً به انتخاب‌های نمایشی فیلم ساز برای هموار کردن مسیر روایت بازمی‌گردد، نه به تفسیر او از واقعه‌ای که نسخه دومش همین حال‌دار در حال وقوع است. «نیم شب» نمونه‌ای از سینمایی است که در دل یک تجربه تاریخی و اجتماعی قرار گرفته و تلاش می‌کند با زبانی نزدیک به زندگی و واکنش‌های انسانی، قصه‌ای از معنای امر ملی جمعی را با زبان سینما، هرچند با لکنت، بازگو کند. حضور این اثر در اکران عمومی در مقطعی حساس از تاریخ کشور فرصت می‌دهد تا مخاطب سینما، به جای فراموشی مشکلات، آن‌ها را در آینه روایت‌هایی نزدیک‌تر به زندگی ببیند و شاید در این بازتاب، نشانه‌های امید و همدلی را بیابد.

اشنبه

۱۶ فروردین ۱۴۰۵
۱۶ خرداد ۱۴۴۷
شماره ۲۷۷۷

۱۳

